

Leucojum versus Acis

In de afgelopen maanden heb ik u meegenomen in de geschiedenis van het verzamelen van en het geven van namen aan planten. Dan is het een logische stap naar de namen van bolgewassen zelf. In de volgende serie van twaalf artikelen van De Wereldbol sta ik stil bij namen die leiden tot discussies en vragen. 'Waarom is het *Hippeastrum* en niet *Amaryllis*? 'Waarom *Zantedeschia* in plaats van *Calla*?'

Tekst en foto: Peter Knippels

Ik ken maar weinig wijzigingen in plantennamen die zo geruisloos en zo vanzelfsprekend zijn geaccepteerd als het in 2004 splitsen van het geslacht *Leucojum* in *Acis* en *Leucojum*. De geslachtsnaam *Acis* is niet nieuw. R.A. Salisbury introduceert de naam in 1807. Deze Salisbury hebben we ontmoet in het artikel 'De naamgeving van een geslacht als een roman'. John Gilbert Baker voegt de geslachten *Leucojum* en *Acis* samen tot *Leucojum*. Baker kennen we uit het artikel 'De invloed van Royal Botanical Gardens Kew in de 19e eeuw'. Hierna wordt het meer dan 120 jaar stil rond *Leucojum*. De taxonomen tornen lange tijd niet aan het geslacht en de soorten. Tot het jaar 2004. Dan verschijnt het artikel 'Phylogenetic analysis of *Leucojum* and *Galanthus* (Amaryllidaceae) based on plastid matK and nuclear ribosomal spacer (ITS) DNA sequences and morphology'. Het verhaal is geschreven door Dolores Lledo, Aaron Davis, Manuel Crespo, Mark Chase and Michael Fay. John

Acis nicaeense

Grimshaw heeft een meer populaire vertaling van dit wetenschappelijk artikel geschreven dat onder de titel 'A flurry of snowflakes' in 2006 is gepubliceerd in *The Plantsman*.

DNA-TEST

Waar gaat het allemaal over? De vier taxonomen hebben het DNA van diverse soorten *Leucojum* en *Galanthus* onderzocht en de mate van verwantschap tussen de soorten bepaald. Hierbij hebben ze ook het DNA van andere verwante Amaryllisachtigen ernaast gelegd. De eerste conclusie is dat *Galanthus* nauw verwant is aan *Leucojum*. Het is wel een afzonderlijk geslacht. De tweede, meer ingrijpende conclusie is dat het geslacht *Leucojum* wordt gesplitst in *Leucojum* en *Acis*. De motieven liggen in de verschillen op DNA-niveau en in de morfologische kenmerken van de bloemen: wel of geen groene tekening op de bloembladen.

Kenmerkend voor soorten die tot het geslacht *Acis* horen is dat het klein blijvende planten zijn en dat de bloemen geen tekening hebben. Daarnaast groeien *Acis*-soorten in meer mediterrane gebieden en zijn ze meer warm-

teminnend. De taxonomen beschrijven acht soorten *Acis*. In onderstaande tabel zijn de soorten opgesomd, met ernaast hun 'oude' naam. In 2006 beschrijven Bareka, Kamari en Phitos een negende, en voorlopig laatste, soort: *Acis ionica*. Hun artikel '*Acis ionica* (Amaryllidaceae), a new species from the Ionian area (W Greece, S Albania)' vindt u op <http://www.bgbm.org/willdenowia/w-pdf/wi36-1Bareka+al.pdf>. Zoals de soortaanduiding *ionica* al doet vermoeden, komt de soort voor op de Ionische eilanden. Deze liggen ten westen van Griekenland en deels ter hoogte van het zuiden van Albanië. Het meest bekende tot deze eilandengroep behorende eiland is Korfoe. Verder groeit de soort op de West Sterea-eilanden en in de omgeving van de stad Vlore in het zuiden van Albanië.

De *Acis* soorten delen een eigenschap: ze worden in hun natuurlijke groeigebied bedreigd. Ze komen veelal in een klein gebied voor, dat is of wordt verstoord of wordt bedreigd. De meeste soorten zijn dan ook beschermd.

TWEE OVER

Nog even kort over *Leucojum*. Er blijven twee soorten *Leucojum* over: *L. aestivum* en *L. vernum*. De soorten zijn meer forse planten met bloemen met een tekening. Van *L. aestivum* is één selectie bekend: 'Gravetye Giant', en van *vernum* één ondersoort, *carpathicum*, twee variëteiten, *vernum* en *vagneri* en enkele cultivars.

Nieuwe naam	Oude naam	Nieuwe naam	Oude naam
<i>Acis autumnalis</i>	<i>L. autumnale</i>	<i>Acis rosea</i>	<i>L. roseum</i>
<i>Acis fabrei</i>	<i>L. fabrei</i>	<i>Acis tingitana</i>	<i>L. tingitanum</i>
<i>Acis longifolia</i>	<i>L. longifolium</i>	<i>Acis trichophylla</i>	<i>L. trichophyllum</i>
<i>Acis nicaeensis</i>	<i>L. nicaeense</i>	<i>Acis valentina</i>	<i>L. valentinum</i>